

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๗/๒๕๕๔

เรื่องพิจารณาที่ ต. ๑๕/๒๕๕๒

วันที่ ๒๑ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔

ประเด็นวินิจฉัย

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๒ (๓) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ หรือไม่

ความเห็น

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๒ บัญญัติห้ามมิให้บุคคลซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการหรือผู้จัดการสหกรณ์ คือ (๓) บุคคลที่เคยถูกให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการหรือมีคำวินิจฉัยเป็นที่สุดท้ายให้พ้นจากตำแหน่งกรรมการ เนื่องจากกระทำการหรือดเว้นกระทำการในการปฏิบัติหน้าที่ของตน จนทำให้เสียหายผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิก หรือสหกรณ์มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเงิน การบัญชีหรือกิจการหรือฐานะทางการเงินตามรายงานการสอบบัญชีหรือตามรายงานการตรวจสอบ ตามมาตรา ๒๒ (๔) ซึ่งคำว่ากรรมการนี้หมายความถึง คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์ตามมาตรา ๕๐ เหตุที่ต้องบัญญัติถึงลักษณะต้องห้ามของบุคคลมิให้ เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการหรือผู้จัดการสหกรณ์ก็เพราะสหกรณ์มีอำนาจดำเนินธุรกิจ การผลิต การค้า และอุตสาหกรรมเพื่อประโยชน์ของสมาชิก การรับฝากเงิน การให้กู้ การให้สินเชื่อ การถือกรรมสิทธิ์ หรือทรัพย์สิน สิทธิ ตลอดจนการให้สวัสดิการ การสงเคราะห์ และการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ แก่สมาชิกและครอบครัว รวมทั้งการให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินกิจการ และเป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีบทบาทอันสำคัญในการดำเนินกิจการของสหกรณ์ และต้องเป็นบุคคลที่ได้รับความเชื่อถือและไว้วางใจทั้งจากสมาชิก และบุคคลภายนอก กฎหมายจึงต้องบัญญัติห้ามมิให้ผู้ที่เคยได้รับโทษทางอาญา หรือมีมลทินเพราะเคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน ฐานทุจริต

ต่อหน้าที่ หรือเคยมีพฤติกรรมที่ทำให้เสื่อมเสียผลประโยชน์ของสหกรณ์หรือสมาชิกทำหน้าที่ เป็นกรรมการหรือผู้จัดการสหกรณ์ จึงเป็นบทบัญญัติเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองการดำเนินงาน ของสหกรณ์และประโยชน์ของสมาชิก

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ เป็นบทบัญญัติ อยู่ในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ ๔ ว่าด้วยสิทธิในกระบวนการยุติธรรม โดยวรรคหนึ่งบัญญัติคุ้มครองสิทธิแก่ประชาชนว่า บุคคลไม่ต้องรับโทษอาญา เว้นแต่ได้กระทำการ อันกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ และโทษที่จะลงแก่บุคคลนั้น จะหนักกว่าโทษที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำความผิดมิได้ วรรคสอง บัญญัติว่า ในคดีอาญา ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด และวรรคสาม บัญญัติว่า ก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ มีสาระสำคัญในการคุ้มครองบุคคลมิให้ต้องรับโทษทางอาญา หากมิได้มีกฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะกระทำความผิดบัญญัติเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ โทษทางอาญา หมายรวมถึงโทษที่บัญญัติไว้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ อันได้แก่ การประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สินเท่านั้น ซึ่งการที่ผู้ร้องถูกต้องห้ามมิให้เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการ หรือผู้จัดการสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๒ (๓) จึงมิใช่โทษทางอาญา แต่เป็นเพียงมาตรการการคัดกรองบุคคลผู้ที่จะเข้ามารับหน้าที่เป็นหรือทำหน้าที่กรรมการหรือผู้จัดการสหกรณ์ เท่านั้น มิได้เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กำหนดองค์ประกอบการกระทำที่เป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ อันจะเป็นความผิดอาญา พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๒ (๓) จึงไม่ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙

ในประเด็นที่ได้แย้งว่า กรณีที่นายทะเบียนสหกรณ์มีคำสั่งให้ผู้ร้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการ ดำเนินการสหกรณ์ของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ตามคำสั่งนายทะเบียนสหกรณ์ที่ ๕๘/๒๕๒๗ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๒๗ ได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ และพระราชบัญญัติล้างมลทินในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

มีพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๕๒ (๓) แห่งพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นบทบัญญัติที่กำหนดลักษณะต้องห้ามของบุคคลมิให้เป็นหรือทำหน้าที่ กรรมการสหกรณ์หรือผู้จัดการสหกรณ์ ซึ่งใช้บังคับกับบุคคลทั่วไป การที่บุคคลมีลักษณะต้องห้าม จะได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติดังกล่าวหรือไม่นั้น มิใช่เป็นการโต้แย้งว่า บทบัญญัติ แห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจวินิจฉัยประเด็นนี้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่า พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๕๒ (๓) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙

นายอุดมศักดิ์ นิตินนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ